

Sygn. akt VU 6427/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Leżańska

Protokolant Cezary Jarocki

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku K. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z udziałem zainteresowanego T. Z. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą PPHU (...) w R.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania K. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 12 września 2014r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż ustala, że ubezpieczona K. K. (1) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 22 kwietnia 2014 roku.

Sygn. akt VU 6427/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 września 2014 roku, nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. stwierdził, że K. K. (1) jako pracownik u płatnika składek PPHU (...) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od 22 kwietnia 2014 roku.

W dniu 17 października 2014 roku, K. K. (1) wniosła odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o ustalenie, że podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia u płatnika składek PPHU (...).

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Na rozprawie w dniu 22 maja 2015 roku, pełnomocnik wnioskodawczyni popierał wniesione odwołanie i wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zainteresowany T. Z. (1) przyłączył się do odwołania K. K. (1).

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan faktyczny:

T. Z. (1) prowadzi własną działalność gospodarczą pod nazwą PPHU (...) z siedzibą w R., w ramach której posiada kilka sklepów obuwniczych. W T. posiadał dwa sklepy przy ul. (...), w D. posiadał jeden sklep, w R. posiadał dwa sklepy. W początkowym okresie tej działalności osobiście zajmował się jej prowadzeniem, co wiązało się ze sprawowaniem nadzoru nad zatrudnionymi pracownikami, zamawianiem towaru, dowożeniem go do sklepów. W grudniu 2013 roku T. Z. (1) rozszerzył działalność o usługi transportowe. W tym celu zakupił samochody ciężarowe i w celu rozpoznania rynku sam pracował na stanowisku kierowcy. W tym czasie zainteresowany poszukiwał sprzedawcy do jednego ze sklepów w R., położonego przy ul. (...), w tym celu powiesił ogłoszenie na witrynie sklepu. Jedną z osób, która złożyła podanie o zatrudnienie była K. K. (1). Skarżąca posiada doświadczenie w prowadzeniu działalności gospodarczej, bowiem od 2012 roku prowadziła własną działalność: sklep internetowy, nadto zajmowała się sprzedażą bezpośrednią torebek na rynkach, w minionych latach zaś pomagała rodzicom w prowadzonej przez nich działalności gospodarczej. T. Z. (1) uznał, iż K. K. (1) posiada odpowiednie kwalifikacje, przede wszystkim doświadczenie zawodowe, aby mogła przejąć większość jego obowiązków w firmie. Zatrudniając skarżącą mógł w tym czasie zająć się usługami transportowymi (dowód: zeznania T. Z. (1) protokół rozprawy z dnia 22 maja 2015 roku nagranie od minuty 30.50 do minuty 45.45, zeznania K. K. (1) protokół rozprawy z dnia 22 maja 2015 roku nagranie od minuty 19.10 do minuty 30.45).

W dniu 22 kwietnia 2014 roku K. K. (1) i T. Z. (1) zawarli umowę o pracę na czas określony od dnia 22 kwietnia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku. K. K. (1) została zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierownik regionu sprzedaży w wynagrodzeniu brutto w wysokości 3.000 złotych miesięcznie (dowód: umowa o pracę z dnia 1 lutego 2014 roku k. 5 akt i w aktach ZUS).

W dniu 22 kwietnia 2014 roku wnioskodawczynie złożyła oświadczenie dla celów obliczania miesięcznych zaliczek na podatek dochodowy, wypełniła kwestionariusz osobowy. Również w tym dniu zapoznała się z podstawową informacją w zakresie ustalonym treścią art. 29 § 3 kp oraz z przepisami Kodeksu pracy dotyczącymi równego traktowania w zatrudnieniu.

K. K. (1) była zdolna do wykonywania pracy na stanowisku kierownik regionu sprzedaży. W dniu 22 kwietnia 2014 roku przeszła szkolenie wstępne w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny w pracy (dowód: oświadczenie k. 24 akt ZUS, karta szkolenia wstępnego BHP k. 25-26 akt ZUS, oświadczenie k. 27 akt ZUS, informacja k. 28 akt ZUS, zaświadczenie lekarskie z dnia 15.05.2014 roku k. 23 akt ZUS).

Wnioskodawczynie w okresie od 22 kwietnia 2014 roku do 9 lipca 2014 roku świadczyła pracę na rzecz T. Z. (1). Pracę swoją świadczyła codziennie. Nie miała ustalonych sztywnych godzin pracy, bowiem w ramach swoich obowiązków odwiedzała wszystkie sklepy, jakie posiadał jej pracodawca, nie tylko w R., gdzie mieszkała, ale również w D. i przede wszystkim w T. W tym celu do swojej dyspozycji otrzymała od zainteresowanego samochód firmowy. Najczęściej wnioskodawczynie bywała w T., bowiem dwa/trzy razy w tygodniu. W tych sklepach wnioskodawczynie sprawdzała stany magazynowe, przyjmowała zamówienia na brakujący towar, które przekazywała właścicielowi firmy i od niego zabierała brakujący towar. Decydowała o rozmieszczeniu towaru w sklepach, o jego cenie. W sklepie w T. wnioskodawczynie zdecydowała o rozszerzeniu asortymentu o sprzedaż damskich torebek, które przywoziła do sklepu, rozkładała je, decydowała o ich cenie. To do niej pracownicy zatrudnieni w sklepach składali wnioski urlopowe. Podczas nieobecności w pracy sprzedawców, skarżąca zastępowała ich w wykonywaniu obowiązków. W miesiącu maju 2014 roku K. K. (1) zastępowała przez trzy tygodnie zatrudnioną w sklepie w T. E. F., która w tym czasie przebywała w sanatorium. Wówczas to pracowała w sklepie codziennie od godz. 10 .00 do godz. 18.00 (dowód: zeznania świadka E. F. protokół rozprawy z dnia 22 maja 2015 roku nagranie od minuty 10.45 do minuty 18,12, zeznania T. Z. (1) protokół rozprawy z dnia 22 maja 2015 roku nagranie od minuty 30.50 do minuty 45.45, zeznania K. K. (1) protokół rozprawy z dnia 22 maja 2015 roku nagranie od minuty 19.10 do minuty 30.45).

Od dnia 10 lipca 2014 roku K. K. (1) stała się niezdolna do pracy z powodu ciąży (okoliczność bezsporna).

W miesiącu listopadzie 2014 roku K. K. (1) urodziła dziecko (okoliczność bezsporna)

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dokonał następującej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i zważył, co następuje:

odwołanie zasługuje na uwzględnienie .

Stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.) osoby pozostające w stosunku pracy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu oraz wypadkowemu. Art. 13 tej ustawy stanowi zaś w punkcie 1, że pracownicy podlegają wskazanym ubezpieczeniom społecznym od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Z przepisów tych wynika, że podstawową przesłanką objęcia zakresem ubezpieczenia społecznego jest posiadanie statusu pracownika. Pracownikiem zostaje się przez nawiązanie stosunku pracy. Stosownie do treści art. 22§1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Na treść stosunku pracy składają się zatem wzajemne prawa i obowiązki stron stosunku pracy (pracownika i pracodawcy). Zasadniczym elementem konstrukcyjnym stosunku pracy jest zobowiązanie pracownika do osobistego wykonywania pracy na rzecz pracodawcy za wynagrodzeniem. Kolejną cechą tego stosunku stanowi zawłaszczanie wyniku pracy przez pracodawcę i wykonywanie pracy w warunkach podporządkowania, czyli pod kierownictwem pracodawcy. Pracownik nie odpowiada jednak za wynik pracy, ale za samo staranne świadczenie pracy.

W będącej przedmiotem osądu sprawie taki właśnie stosunek — umowa o pracę - łączył K. K. (1) z T. Z. (1), prowadzącym własną działalność gospodarczą pod nazwą PPHU (...) w R. od 22 kwietnia 2014 roku. Wykazało to przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe, w postaci zeznań świadka E. F., stron oraz dokumentów. Z dowodów tych wynika, że wnioskodawczyni w okresie od 22 kwietnia 2014r. do 9 lipca 2014r. faktycznie świadczyła pracę na rzecz zainteresowanego.

K. K. (1) świadczyła pracę w firmie (...) pod jego kierownictwem, zarówno co do miejsca pracy (sprawowała nadzór nad sklepami w T., R. i D.), czasu świadczenia pracy (codziennie) jak i jej przedmiotu (przywożenie brakującego towaru, jego rozkładanie, dokonywanie zamówień, zastępowanie sprzedawców). T. Z. (2) pracę tę przyjmował i wypłacał za nią stosowne wynagrodzenie. Choć K. K. (1) świadczyła pracę na rzecz zainteresowanego krótko, to jednak w tym okresie jak wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego, była bardzo aktywnym pracownikiem, co czyni gołosłowną przeciwną tezę organu rentowego wskazującą na zawarcie przez strony umowy o pracę jedynie dla pozorów, celem uzyskania ochrony ubezpieczeniowej i świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Ponadto cel zawarcia umowy o pracę, jakim jest chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego — wbrew zarzutom organu rentowego - nie jest sprzeczny z ustawą ani nie zmierza do jej obejścia, nie świadczy też o pozorności umowy. Objęcie ubezpieczeniem społecznym i uzyskanie świadczeń z tego ubezpieczenia jest wszak głównym celem zawierania umowy o pracę.

Jednakże w okolicznościach przedmiotowej sprawy, głównym celem zawarcia umowy o pracę – jak wynika z przekonujących zeznań skarżącej oraz jej pracodawcy T. Z. (2) - była potrzeba zatrudnienia aktywnego pracownika, solidnie wywiązującego się ze swoich obowiązków, posiadającego doświadczenie w handlu. Nie można zgodzić się ze stanowiskiem organu rentowego, iż stanowisko pracy zostało utworzone specjalnie dla wnioskodawczyni. T. Z. (1) przekonująco wyjaśnił, że poszukiwał nowego pracownika, który sprawowałby nadzór oraz kierował pracą jego sklepów, albowiem podjął on decyzje o rozszerzeniu zakresu prowadzonej przez siebie działalności o usługi transportowe, świadczone także poza granicami kraju. T. Z. (2) wykazał zatem istnienie realnej potrzeby zatrudnienia nowego pracownika. K. K. (1), jako osoba sama prowadząca działalność gospodarczą od 2012 roku, a w latach minionych pomagająca w prowadzeniu takiej działalności swoim rodzicom, dysponowała doświadczeniem w organizowaniu, pracach i zasadach, jakie panują w ich prowadzeniu. Dlatego właśnie poszerzyła asortyment jednego

ze sklepów w T., poprzez wprowadzenie do niego torebek damskich. Dodatkowo osoba skarżącej była znana T. Z. (1) z faktu prowadzenia sprzedaży bezpośredniej na rynkach, na których także sprzedawał towar, co spowodowało, że miał zaufanie, iż wnioskodawczyni jako osoba mająca osobiste doświadczenie w prowadzeniu działalności, posiadająca prawo jazdy, a przy tym energiczna, młoda z aparycją, poradzi sobie z nałożonymi na nią obowiązkami, co dla każdego przedsiębiorcy jest bardzo ważne. Dlatego też zdecydował się na jej zatrudnienie.

Zarzut organu rentowego, iż stanowisko pracy zostało utworzone specjalnie dla wnioskodawczyni, nie świadczy o pozorności umowy o pracę zawartej przez strony. Zainteresowany wykazał, że nie zatrudniał uprzednio nikogo, gdyż nie było takiej potrzeby, albowiem był w stanie podjąć wszystkim obowiązkom samodzielnie. Jednak ciągły rozwój firmy, w tym poszerzenie działalności w zakresie prowadzenia usług transportowych, co wiązało się z koniecznością pracy zainteresowanego jako kierowcy i wyjazdami na kilka dni poza granice kraju, spowodowało intensyfikację działalności firmy i zrodziło potrzebę zatrudnienia pracownika. K. K. (1), która odpowiedziała na ogłoszenie o poszukiwaniu sprzedawcy w sklepie, po rozmowie kwalifikacyjnej, wydała się być dla T. Z. (1) osobą odpowiednią na stanowisku kierownik regionu sprzedaży. Ponadto, K. K. (1) w ramach swoich obowiązków zastępowała pracowników podczas ich nieobecności, zarówno krótkich, pojedynczych, jak i dłuższych okresów absencji. Jak wynika z wiarygodnych zeznań świadka E. F. – zatrudnionej na stanowisku sprzedawcy w sklepie w T., podczas jej nieobecności w miesiącu maju 2014 roku, kiedy przebywała w sanatorium, to właśnie K. K. (1) zastępowała ją przez trzy tygodnie w sklepie. Ponadto świadek potwierdziła, że to właśnie K. K. (1) była osobą, do której zgłaszała się praktycznie w każdej sprawie. To do niej składała zamówienia na brakujący towar, a K. K. (1) przywoziła towar do sklepu, to również wnioskodawczyni decydowała o cenach sprzedawanych produktów, o rozmieszczeniu towarów w sklepie.

Tym samym, w ocenie Sądu, zarówno T. Z. (2) jak i K. K. (1) nie składali w chwili zawierania umowy o pracę pozornych oświadczeń woli, gdyż w rzeczywistości K. K. (2) świadczyła pracę jako pracownik, a T. Z. (2) przyjmował tę pracę jako pracodawca.

Czynność prawna pozorna charakteryzuje się w myśl art. 83 § 1 k.c. trzema elementami, które muszą wystąpić łącznie, a mianowicie: oświadczenie woli musi być złożone świadomie i swobodnie tylko dla pozoru, oświadczenie musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru. Pobudki, którymi strony kierują się składając pozorne oświadczenia woli, nie mają żadnego znaczenia dla oceny pozorności oświadczenia woli. Oświadczenie woli złożone jest dla pozoru wtedy, gdy z góry powziętym zamiarem stron jest brak woli wywołania skutków prawnych jakiego zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Brak zamiaru wywołania skutków prawnych oznacza, że osoba składająca oświadczenie woli albo nie chce w ogóle wywołać żadnych skutków prawnych albo też chce wywołać inne, niż wynikałoby ze złożonego przez nią oświadczenia woli.

W prawie pracy doniosłość ma jedynie zamiar obejścia prawa przez fikcyjne (pozorne) zawarcie umowy, czyli takie, które nie wiąże się ze świadczeniem pracy, a dokonanie zgłoszenia do ubezpieczenia następuje pod pozorem zatrudnienia. W takich sytuacjach dochodzi do zgłoszenia do ubezpieczenia osoby, która nie może być uznana za podmiot ubezpieczenia, ponieważ nie świadczy pracy i przez to nie można jej przypisać cech zatrudnionego pracownika, skoro nie są wykonywane obowiązki i prawa płynące z umowy o

pracę (por. np. wyrok SN: z 17.12.1996 r., I UK 32/96, OSNAPIUS Nr 15/1997).

Nie można natomiast przypisać celu obejścia prawa (art. 58 § 1 kc. w zw. z art. 300 k.p.) stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki prawa płynące z tej umowy.

Ustalony w rozpoznawanej sprawie stan faktyczny świadczy nie o pozorności złożonych przez strony oświadczeń woli ani nie o obejściu ustawy, lecz o spełnieniu warunku zatrudnienia pracowniczego stanowiącego tytuł ubezpieczenia (art. 6 ust. 1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, Dz.U. z 2013 r., poz. 1442 ze zmm). Do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby zgłoszenie do tego ubezpieczenia dotyczyło osoby, która w rzeczywistości pracy nie świadczyła, a więc nie wykonywała zatrudnienia w ogóle albo

wykonywała je na podstawie innej umowy niż umowa o pracę. W prawie ubezpieczeń społecznych nie decyduje ważność umowy o pracę związana z zamiarem dyktującym potrzebę jej zawarcia, lecz to, czy zawierające ją strony miały zamiar wzajemnego zobowiązania się - pracownik do świadczenia pracy, a pracodawca do dania mu pracy i wynagrodzenia za nią - oraz czy umowa była w rzeczywistości realizowana. Nie jest także istotny czas (okres trwania) tej realizacji (tak por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2005r, I UK 32/05).

W sytuacji, gdy doszło do zawarcia umowy o pracę, jak też do jej realizacji, poprzez świadczenie umówionej pracy i przyjmowanie jej przez pracodawcę, jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie, nie może być mowy o działaniu w celu obejścia prawa.

Oceny tej nie zmienia fakt, że K. K. (1) w chwili jej zatrudnienia przez T. Z. (1) była w ciąży. Obowiązujące przepisy nie zakazują świadczenia pracy przez kobiety w ciąży, a do tego w praktyce prowadzi stanowisko prezentowane przez ZUS, co byłoby dyskryminacją kobiet w ciąży. Tymczasem podstawową zasadą prawa pracy wyrażoną w art. 11³ kp jest zakaz jakiegokolwiek dyskryminacji w stosunkach pracy.

Wnioskodawczyni w chwili podjęcia zatrudnienia była osobą zdolną do pracy, co wynika wprost z zaświadczenia lekarskiego, a nadto z faktu rzeczywistego świadczenia tej pracy aż do dnia 9 lipca 2014 roku.

O pozorności zatrudnienia K. K. (1) nie świadczy wreszcie ustalone w umowie o pracę na kwotę 3.000zł. wynagrodzenie. Wynagrodzenie jest jednym z elementów stosunku pracy. Dla bytu stosunku pracy wystarczającym jest ustalenie, że pracownik otrzymywał wynagrodzenie za wykonywaną pracę. Ten element w niniejszej sprawie został udowodniony zeznaniami stron oraz listą płac. Natomiast adekwatność wynagrodzenia do powierzonych obowiązków pracowniczych nie ma żadnego znaczenia dla ważności umowy o pracę.

Organ rentowy w zaskarżonej decyzji nie ustalał podstawy wymiaru składek, a li tylko fakt nie podlegania ubezpieczeniom społecznym. W związku z wniesionym odwołaniem rzeczą Sądu było zbadanie, czy wnioskodawczyni świadczyła pracę w ramach pracowniczego stosunku pracy, który jest ważnym tytułem podlegania ubezpieczeniom społecznym. I w tym też zakresie Sąd sprawę rozpoznał. W sytuacji gdy podstawa wymiaru składek nie jest przedmiotem zaskarżonej decyzji ani odwołania, Sąd nie jest uprawniony po raz pierwszy orzec co do przedmiotu sporu nie objętego treścią tej decyzji, gdyż orzeczenie takie mogło by prowadzić do naruszenia konstytucyjnej zasady dwuinstancyjnego postępowania (art. 176 ust. 1 Konstytucji RP). Dlatego też Sąd, będąc związany granicami zaskarżonej decyzji oraz odwołania od niej, nie czynił ustaleń co do adekwatności ustalonego umową wynagrodzenia do świadczonej pracy.

Podkreślenia wymaga także, iż w toku postępowania organ rentowy wykazał całkowitą bierność procesową, nie przejawiając jakiegokolwiek aktywności dowodowej zmierzającej do wykazania, że kwestionowana przez niego umowa o pracę z dnia 1 lutego 2014 roku była zawarta w celu obejścia prawa lub też jedynie dla pozoru.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż K. K. (1) podlega ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 22 kwietnia 2014 roku z tytułu zatrudnienia u płatnika składek PPHU (...).